

и последвалитѣ подирѣ това войни (сръбско-турска и руско-турска) въ Страстной дѣвичий манастиръ въ Москва (при егуменката майка Евгения Озерова) се открива училище за южно-славянски сираци. Отдѣлението за българскитѣ деца въ това училище се е водило отъ Райна Футекова (Райна княгиня), по мъжъ Дипчева.

Следъ Освобождението доста българчета привличаше въ Москва известната Петровска (земледелческа) академия, но тѣ бѣха вече стипендианти на българското правителство (Ив. Сарановъ, Дим. Берберовъ, Ив. Владимировъ и др.).

*

По значението си за нашето духовно и политическо възраждане, както и частно за нашето образование, Одеса съперничи съ Москва. Наистина, тукъ не е имало оная интелектуална и обществена атмосфера, която винаги е отличавала Москва въ миналото, но за това пъкъ сж били на лице други условия и обстоятелства, които сж благоприятствували за тая роля на Одеса. Между тѣхъ не малко значение се пада на близостта на Одеса до Славянския югъ, въ частностъ до България и да столицата на Отоманската империя, която столица отъ 40-тѣ години на мин. стол. става търговски и културенъ центъръ на българитѣ. Тѣзи и други условия, като близостта на българскитѣ колонии въ Таврическа и Бесарабска губернии, сж били причина, столицата на Новорусийския край да стане и български търговски и образователенъ центъръ. Въ началото на мин. столѣтие и по-рано дори, въ Одеса намираме значителна българска колония, която се представлява отъ Тошкови (Стеф. Дим. Тошковичъ и Ник. Мироновичъ Тошковъ), Евстатий Д. Мугевъ, Дим. К. Кокалановъ, — калоферци; Вас. Евст. Априловъ, Палаузовци (Николай Ст. Палаузовъ, племеникътъ му Ник. Христоф. Палаузовъ и синоветѣ имъ) и Василий Н. Рашеевъ — габровци; Хр. Кироолу (Хината) отъ Казанлъкъ, и др., които усърдно се занимаватъ не само съ своитѣ търговски дѣла, но, като истински родолюбци, полагатъ грижи и за духовната просвѣта и умствения напредѣкъ на своето отечество.

При тия обстоятелства не е чудно, че ние намираме въ Одеса българска учеща младежъ още въ 30-тѣ години на мин. стол. Броятъ на тая младежъ се увеличава следъ основаването на Одеското Българ. настоятелство. Българитѣ въ Одеса се учатъ: въ духовната семинария, въ Ришелевския лицей, юнкерското училище, въ гимназиитѣ тукъ, главно въ втората, и въ университета, нареченъ Новоросийски. Освенъ това тукъ въ началото на 70-тѣ годи-